

ZAGREB

REVIJA DRUŠTVA ZAGREBČANA
BROJ 1 i 2.   GOD. VII.   VELJAČA 1939

Ivan Ulčnik:

POČASNI LANAC NAČELNIKA SLOB. KR. I GLAVNOGA GRADA ZAGREBA

Godina 1902 važna je u prošlosti grada Zagreba. Te godine nakon dugog vremena zalepršala je na magistratskoj zgradi opet zastava u bojama grada Zagreba sa njegovim grbom.

U staro doba zagrebačke prošlosti gradska zastava bila je ne samo svečani znak, već je ona zagrebačke građane sakupljala i predvodila u svakom njihovom sudbonosnom činu, pa čak i protiv neprijatelja. Čast i slava slobodnog kraljevskog i glavnog grada Zagreba zahtjevala je da gradska zastava bude opet znamen njegove stare slave.

O prošlosti naše Gradske zastave, te kako je nastala sadanja, biti će opširnije govora drugom zgodom.

Usporedo sa zastavom dobiva grad Zagreb drugi počasni znak, a to je lanac gradskog načelnika. Gradska zastava i načelnički lanac svakom zgodom su vidljiv znak grada Zagreba, kojim se ne diči samo njen predstavnik — Gradski načelnik, već je na te znakove časti ponosno cjelokupno zagrebačko građanstvo.

Nezaboravni zagrebački gradski načelnik Adolf pl. Mošinsky od Zagreba grada, uspostavlja gradsku zastavu i prvi se kiti načelničkim počasnim lancem. (U spomen knjizi¹⁾ koju su gradski činovnici, učitelji i

¹⁾ Spomen knjiga izašla je nakladom tiskare C. Albrecht (Josipa Wittaseka) u Zagrebu. Sadržaje 84 strane formata četvrtine. Papir je najfinije vrsti, a slike tiskane su na posebnom karton-papiru.

Pred naslovnom stranom otisnuta je u boji Gradska zastava sa grbom. Iza naslovne strane otisnut je prozor nad portalom franjevačke crkve, kojeg je prigodom obnove ove crkve 1902 poklonio grad Zagreb. U sredini prozora na staklu naslikan je Gradski grb.

Naslov spomen knjige je ovaj: »Slob. i kr. zem. glavni grad Zagreb od 1892 do 1902. Sastavljeno po službenim podacima«. Iza toga je otisnuta slika načelnika Adolfa

učiteljice grada Zagreba 1902 godine posvetili tom zaslužnom prvom građaninu zagrebačkom, prigodom proslave njegove deset godišnjice načelnikovanja (1892—1902), na strani 37 napisano je ovo:

»Čuvstvo ponosa i dostojanstva, kojim je gradsko zastupstvo isticalo vazda kao predstavnik Glavnog grada zrcali se i u dvije stečevine posljednjih godina, kojima je gradska općina uresi: Gradskom zastavom i počasnim lancem za gradskog načelnika.«

Pitanje počasnog lanca gradskog načelnika potaknuto je u skupštini gradskog zastupstva 5 prosinca 1898 g. § 329, prigodom proračunske rasprave za god. 1899. Tom zgodom zaključí gradsko zastupstva, da kod svih javnih zgoda imade načelnik glavnoga grada Zagreba u znak njegova dostojanstva nositi oko vrata počasni lanac, providen zakonitim grbom slob. i kr. glavnoga grada Zagreba. Taj lanac ima se nabaviti troškom gradske općine.

U tom smjeru stavljen je prijedlog u skupštini gradskog zastupstva 5 ožujka 1900 § 68 uz dodatak, da se radi nabave načelničkog lanca izabere odbor ad hoc od tri lica. Taj odbor imao bi ovlaštenje, da po vlastitoj uvidavnosti odredi sve shodno glede nabave lanca, a uz najveći trošak od 4000 kruna, koja bi se svota imala potrošiti iz proračuna za 1900 god.

Prigodom ovog prijedloga razvila se u skupštini gradskoga zastupstva zanimljiva rasprava.

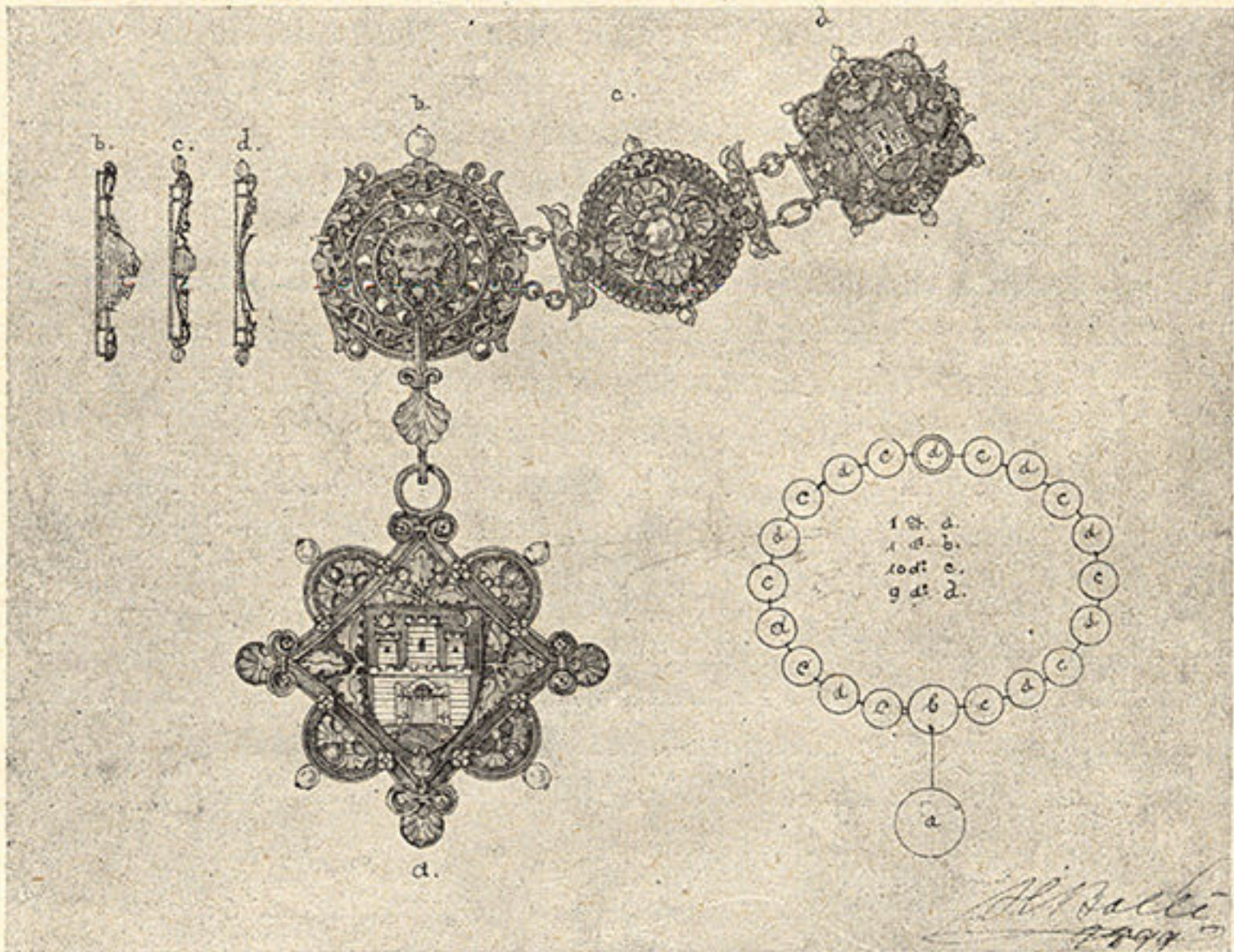
Mi ćemo je donijeti prema izvještaju »Narodnih novina« i »Hrvatskog Prava« od 6 rujna 1900.

Načelnik Mošinski predlaže, da se potreban trošak za lanac ne doznači na teret redovnog proračuna, već iz izvanredne dotacije. Gradski zastupnik Lavoslav Tkalčić (pravaška opozicija), predlaže, da lanac bude iz suhoga zlata, a nikako iz srebra, pa onda da se pozlati. Gradski zastupnik zlatar Slavoljub Bulvan (član većine zastupstva), izjavljuje, da je pripravan načiniti načelnički lanac, kakovog općina želi, za 60 posto jeftinije od dnevnih cijena, to jest za 800 kruna. Bulvan preporuča, da lanac bude iz suhoga zlata. Gradski zastupnik Stjepan Timet (pravaš, opozi-

pl. Mošinskog u gala odori. Na slijedećoj strani je posvetnica Gradskih činovnika, učitelja i učiteljica. U sadržaju najprije je otisnut životopis načelnika Mošinskog. Iza toga dolaze opisi Gradskog razvitka i napredka, sa statističkim tabelama. Otisnute su slike koje prikazuju napredak Zagreba. Konačno su priopćení životopisi sa slikama, gradskih činovnika, koji su godine 1902 i prije vodili gradsku upravu i to: Gradskog viećnika Đure Deželića, bivšeg grad. viećnika a kasnije vladinog odsječnog savjetnika Teodora Mallina, gradskog viećnika Slave Šrepla, gradskog građevnog nadsavjetnika Milana Lenucija i gradskog računarskog savjetnika Šimu Matasovića.

Spomen knjiga izašla je u mekanom vezu. Priređení su i reprezentativni primjerci uvezani i bijelo platno ukrašeni zlatorezom. Na prvoj strani korica umetnut je gradski grb izrađen iz kovine.

cionalac), podupire prijedlog zastupnika Tkalčića, te predlaže, da se za nabavu lanca može potrošiti i više od predviđenih 4000 kruna, dapače da se ne protivi ako bi lanac stajao i do 6000 kruna. Timet se zalaže, da se lanac svakako mora u Zagrebu izraditi. Predlaže, da se zastupnika Bulvana kao stručnjaka izabere u odbor ad hoc. Gradski senator Slavo Šrepl razjašnjuje, da nigdje u prijedlogu ne stoji, da lanac mora biti iz zlata. Zastupnik Tkalčić pobija navode senatora Šrepla i kaže, da je govor o zlatnom lancu. Zašto je riječ »zlatan« iz prijedloga ispuštena, nije mu poznato.

Dio nacrtu načelničkog počasnog lanca, izrađen po Hermanu Bolleu.
(Po tom nacrtu izrađen je lanac uz neke malene promjene.)

Konačno je stvoren zaključak, da brigu oko nabave načelničkog lanca preuzme poseban odbor ad hoc. U taj odbor izabrani su gradski zastupnici Franjo Arnold, Vladimir Krešić i Gustav vitez Pongratz. Odbor je imao dužnost, da gradskom zastupstvu podnese shodne prijedloge o nabavi lanca, a dana mu je naročita uputa, da kod nabavke lanca u prvom redu uzme u obzir domaće obrtnike. (Gradski arhiv br. 8913-1900.)

Iz ove rasprave u Gradskom zastupstvu vidimo da su baš tadanji gradski zastupnici nastojali, da načelnički lanac bude što vrijedniji i reprezentativniji.

Izabrani odbor sastao se 29 prosinca 1900 pod predsjedanjem gradskog načelnika Adolfa Mošinskog. Tu je zaključeno da se za izradbu lanca izabere osnova građevnog savjetnika Hermana Bollea. Nadalje, da se kod najboljih stručnjaka dade izraditi jedan članak lanca, kao uzorak. Osim toga je odlučeno, da se pozovu domaći zlatari, da glede izradbe cijelog lanca stave svoje ponude. Pozvan je građevni savjetnik Bolle, da se obrati na kojeg stručnjaka, koji bi bio voljan izvesti jedan članak kao uzorak.

Na 27 studenoga 1900 stavlja tada poznati crtač narodnog sloga August Posilović, (stanujući Primorska 28a), ponudu, u kojoj kaže, da je upozoren novinskim vijestima na osnovu nacрта načelničkog lanca. Radi toga predlaže tri osnove. Posilović u svojoj ponudi ističe ovo: »Ove nazočne tri osnove za rečeni počasni lanac sastavljene su po motivih hrvatskog narodnog sloga i to s razloga, što prvom načelniku trojedne kraljevine najbolje dolikuje, da na svojih grudih nosi počasni lanac na kojem će viditi hrvatski narod svoje narodne motive, koji su mu i preko tisuću godina srcu prirasli, koje on ljubi i cieni i koji će biti dokaz vierne tradicije hrvatskog naroda. Ako se pako taj počasni lanac ma u kojem god tuđem slogu izvesti dade povriediti će se ne samo umjetnička tradicija hrvatskog naroda a ujedno time pokazati da sami Hrvati ne mare za svoje krasne narodne motive, premda se ti motivi priznaju po cielom svijetu«.

Posilović nadalje u ponudi obrazlaže, da ni jedan tuđi majstor naše narodne motive ne bi znao izraditi, zato preporuča naše zlatarske obrtnike. Ujedno sastavlja proračun troškova. Posilović misli, da bi zlato za lanac stajalo 4000 kruna a izradba 5000 kruna, ukupno najviše 10.000 kruna. (Grad. arhiv br. 54.085-1900).

Međutim su Posiloviću njegovi nacrti vraćeni s odgovorom, da ih odbor nije prihvatio. Ujedno mu je saopćena utješna vijest, da mu je za uloženi trud oko izradbe osnove lanca doznačeno 100 kruna nagrade. Šteta, da Posilovićevih osnova nema. Po ostalim radovima, koje je Posilović ostavio, mogli bi doći do uvjerenja, da je Posilović u svojoj hrvatskoj duši mogao zamisliti ljepše narodne ukrase, nego stranac — Nijemac Bolle.

Na sjednici odbora ad hoc održanoj 12 rujna 1901 pod predsjedništvom načelnika Mošinskoga, (prisutan je bio i Bolle), saopćuje načelnik da je Bolle uzorke načelničkog lanca dao izraditi kod Gabriela Hermelinga, dvorskog zlatara u Kölnu, pa predlaže dva lančana članka na ogled. Odbor je uzorke prihvatio, uz neznatne promjene, te ovlastio Bollea, da sa Hermelingom stupi u pregovore glede visine troškova za izradbu lanca. (Grad. arhiv broj 46.677-1901).

Na sjednici odbora od 28 prosinca 1901 izvješćuje Bolle, da tvrtka Hermeling (vlasnik Josip Kleefisch), iz Kölna, spremna načelnički lanac izraditi uz cijenu od 2200 do 2400 maraka. (God. 1901 vrijedila je njemačka marka oko 1 K 20 fil.). Odbor se za tu ponudu ipak nije odlučio, već je zaključio pozvati zagrebačke zlatare, da stave svoje ponude, uz uvjet, da će lanac izraditi isključivo na području grada Zagreba i da gradskom odboru ad hoc pristoji pravo nadzora, da se lanac doista u Zagrebu izrađuje.

Dana 15 veljače 1902 sastali su se na gradskom poglavarstvu pozvani zagrebački zlatari i to: Slavoljub Bulvan, Albert Löwy, Milan Löwy, Antun Repina, Franjo Schöller, Leopold Waldhauser, Bruno Wolf i Julio Zirner. (Izim Schöllera svi ostali spomenuti su pokojnici).

Gradski perovođa Ivan Rajković predočio im je nacrt građevnog savjetnika Bollea. Zlatari su pozvani, da do 24 veljače 1902 podnesu Gradskom poglavarstvu ponude, u kojima se naročito imade naglasiti, da lanac bude isključivo u Zagrebu izrađen. Nadalje, da pristanu na nadzor za vrijeme izradbe, kojeg će vršiti članovi odbora ad hoc. Nakon stavljenih ponuda imali su zlatari u roku od 15 dana odboru predložiti uzorke lanca, ali bez svakog prava na odštetu.

Svi prisutni zlatari izjavili su se pripravnim da stave ponudu. Prisutni Bulvan izjavljuje da će lanac u svojoj radionici izvesti, osim radnja, koje se u Zagrebu ne mogu izvesti, kao emajliranje i brušenje kamena. Za rad ne zahtijeva nikakovu odštetu.

Na 17 veljače 1902 naknadno pristupa zlatar Vilim Englsrath, te izjavljuje, da 15 veljače nije mogao pristupiti, jer je taj dan bila subota, (njegov židovski blagdan). Pripravan je podnijeti ponudu za izradbu lanca.

22 veljače 1902 podnosi Slavoljub Bulvan pismenu ponudu u kojoj kaže, da će lanac besplatno izraditi, a za odštetu materijala i izradbu kutije traži najviše do 500 kruna. Tvrtka Englsrath u svojoj ponudi navodi, da je spreman lanac izraditi za 1800 kruna, i to da će lanac biti izveden u vlastitoj radionici, gdje su namještenici zagrebački sinovi.

Dana 28 veljače 1902 sastao se odbor ad hoc te otvorio ponude Bulvana i Englsratha. Prihvaćena je ponuda Bulvana kao povoljna, a konačna narudžba uslijedit će, kada odboru ad hoc predloži dva uzorka, koji bi imali odgovarati uzorcima tvrtke Hermeling iz Kölna. Bulvan imade uzorke izraditi u roku od dva mjeseca od narudžbe. Hermelingovi uzorci imadu se otkupiti. Bolle je umoljen, da priopći cijenu uz koju će tvrtka Hermeling gradskoj općini ustupiti u vlasnost uzorke lanca. (Gradski arhiv br. 46.677-1901).

Tvrtka Hermeling zatražila je za svoje uzorke odštetu od 278 maraka (ili 328 kruna 04 filira). Ova svota isplaćena je tvrtci preko Hrvatske komercijalne banke. (Grad. arhiv br. 25.189-1902).

Konačno je gradskom zastupstvu na sjednici 2 lipnja 1902 § 114 predloženo, da odobri izradu počasnog lanca gradskog načelnika prema osnovi građevnog savjetnika Bollea, a po uzorcima tvrtke Hermeling. Izradba bi se imala povjeriti zlataru Slavoljubu Bulvanu uz odštetu za upotrebljeni materijal.

Na ovoj skupštini razvila se zanimljiva rasprava u pitanju nabave načelničkog lanca. Raspravu donijet ćemo po izvještajima tadanjih »Narodnih novina«, koje su odobravale rad većine gradskoga zastupstva i »Hrvatskog Prava«, kao lista gradskih zastupnika pravaša, koji su u gradskom zastupstvu bili manjina.

Gradski zastupnik Pajo Gašparović (»Hrvatska stranka prava«), govori protiv lanca i kaže, da je lanac u današnje doba anahronizam, (uvodi se kao zastarjeli običaj). Pita kakovu će svrhu imati taj lanac koji nema nikakove historičke vrijednosti. Londonski lord-major (gradonačelnik) nosi doduše počasni zlatni lanac, nu to je opravdano historičkim tradicijama. Gašparović predlaže, da se taj predmet skine s dnevnog reda, a prijašnji zaključak gradskoga zastupstva od 5 ožujka 1900, kojim je nabava lanca odobrena, da se ukine.

Gradski zastupnik dr. Ivo Malin, (član tadanje zastupničke većine), zagovara nabavu lanca te kaže, da se o lancu može misliti što se hoće, ali se ne može reći, da je anahronizam, koji da ne bi spadao u naše demokratsko doba. Dr. Malin podsjeća na lance rektora i dekana našeg sveučilišta²⁾ koji su uvedeni pod konac prošloga vijeka, i to odobrenjem

²⁾ »Spomenica o 25-godišnjici postojanja Sveučilišta Franje Josipa I. u Zagrebu« (izdao Akademički senat Kr. sveučilišta god. 1900), donosi historijat sveučilišnih insignija.

Godine 1877 podnio je rektorat Hrvatskog sveučilišta na kralja Franju Josipa I. pretstavku, u kojoj je kralja molio, da zagrebačkom sveučilištu, koje nosi njegovo ime, pokloni počasnu insigniju. Ovu pretstavku preporučila je Hrvatska zemaljska vlada.

Kralj je pretstavku Sveučilišta uvažio i iz privatnih sredstava darovao 1.500 for. Za taj novac naručeni su počasni znakovi kod zlatara Teodora Breindeisa u Beču.

Prigodom svečanog umještanja rektora dra. Koste Vojnovića, obavljenog 19 listopada 1877, okićen je novi rektor prvi puta počasnim lancem. Ovaj čin izvršen je u dvorani Hrvatskog Sabora. Toj svečanosti prisustvovali su tadanji hrvatski ban Ivan Mažuranić, članovi hrvatske vlade: Jovan Živković, dr. Pavao Muhić i dr. Marijan Derenčin, predsjednik Akademije dr. Franjo Rački, gradski načelnik dr. Stanko Andrijević, sveukupni profesorski odbor, sveučilišna omladina, te ostalo ugledno građanstvo.

Ban Mažuranić priopćuje u početku svečanosti, da je kralj darovao sveučilišne insignije. Ban predade lanac odstupajućem rektoru dru. Antunu Kržanu sa željom »da taj počasni znak svake godine prelazi od dobroga na boljega, od slavnoga na slavnijega, od učenog na učenijega, dokle god bude Hrvatskog naroda«.

Dr. Kržan predade lanac novom rektoru dru. Vojnoviću, koji se njime okiti i pročita svoj nastupni govor.

U večer istoga dana priredili su daci prijateljsku večer u gostionici »Fortuna«, koju je tada na Markovom trgu br. 80 u kući Vjekoslava Veršec vodio gostioničar Richter.

čitavoga naroda. Nadalje naglasuje da i u stranome svijetu, naročito u francuskoj republici u kojoj su organi uprave birani od naroda, nose svi razne počasne znakove. Isto i pretsjednik republike čim bude izabran, dobiva velekrst počasne legije, koji nosi uz široku crvenu vrpcu. Bečki gradski načelnik imade zlatan počasni lanac, koji je također novoga porijekla. Dr. Malin drži, da će zlatni lanac dići ugled zagrebačkog načelnika, kao vidljiv znak našeg povjerenja prema njemu. Predlaže, da se prijedlog Gradskog poglavarstva za nabavu lanca prihvati.

Kod glasovanja prihvaćen je prijedlog Gradskoga poglavarstva sa 34 protiv 2 glasa, (zajedno sa Gašparovićem).

Na istoj sjednici zaključeno je, da se izradba lanca povjeri zagrebačkom zlataru Slavoljubu Bulvanu. O tom zaključku obavješten je Bulvan, pa mu je ujedno dostavljen opis lanca, sastavljen po Bolleu u njemačkom jeziku. U hrvatskom glasi:

»Lanac se sastoji od izmjenice poredanih članaka **b** i **c** kako je u crtežu predočeno, od glavnog članka **a** i na njem visećeg grba **d**. Svi ovi dielovi imadu se ručnom radnjom od pravoga srebra umjetno plastično izvajati, sa svima figuralnim i ornamentalnim ukrasima, te u vatri pozlatiti. Obojeni ispunjci od prozirnog emaila utaljeni su u obodce. Fino izvajani ornamenti priljubljuju se plastično na email, a pričvršćeni su na popruge obodaca. Biela zrna na obodu su od mutnog srebra. Srednji kamen u člancima **b** je pečeni kalcedon, a oka od 8 malih uvojaka na sva četiri ugla ovjeska jesu diamantni iverci.

Broj članaka je slijedeći:

1 viseći grb **d**; jedan glavni srednji članak **a**; 10 članaka **b** i 9 članaka **c**.

Od članaka **b** i **c** imaju se podnieti uzorci izrađeni od pravoga građiva, a za **a** i **d** modeli od voska.

Posvetni napis bit će na naleđu ovjeska«. (Grad. arhiv br. 23.681-1902).

Posvetni napis glasi: »Sačinjen prema zaključku gradskog zastupstva od 5 XII. 1898. Bulvan zlatar 1902«.

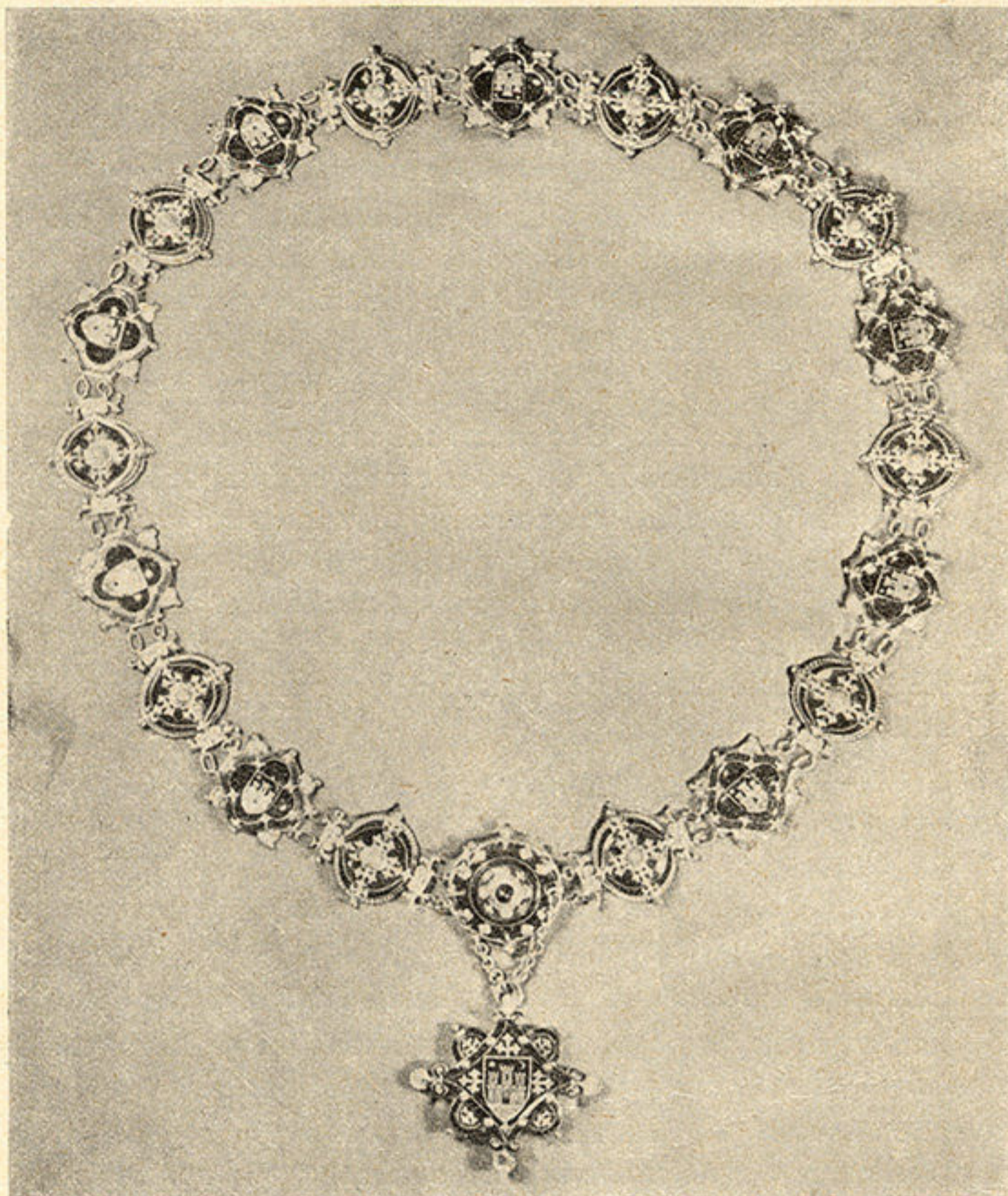
»Narodne novine« od 29 kolovoza 1902 donose vijest, da je Bulvanova zlatarska radionica dovršila izradbu načelničkog počasnog lanca, i da će od 1 rujna lanac biti općinstvu na ogled izložen u izlogu Bulvanovog zlatarskog dućana. Taj se tada nalazio u Ilici br. 14.

Lanac je u glavnom izrađen prema Bolleovim nacrtima i jedino na

Prisutno je bilo dvije stotine đaka. Na večeru su došli: rektor dr. Vojnović, profesor dr. Kržan i dr. Franjo Marković, koji je izrekao rodoljubnu zdravicu. Biskupu Strossmayeru kao utemeljitelju Hrvatskog sveučilišta, otposlan je u Đakovo brzojavni pozdrav. Đaci su pjevali hrvatske davorije.

glavnom srednjem članku a nije izvajana lavlja glava, već su umetnuta 4 briljanta, svaki od pol karata, a u sredinu je umetnut crveni rubin.

U skupštini gradskog zastupstva održanoj 3 veljače 1903 § 28 podnijelo je Gradsko poglavarstvo obračun troškova za izrađen lanac, koji

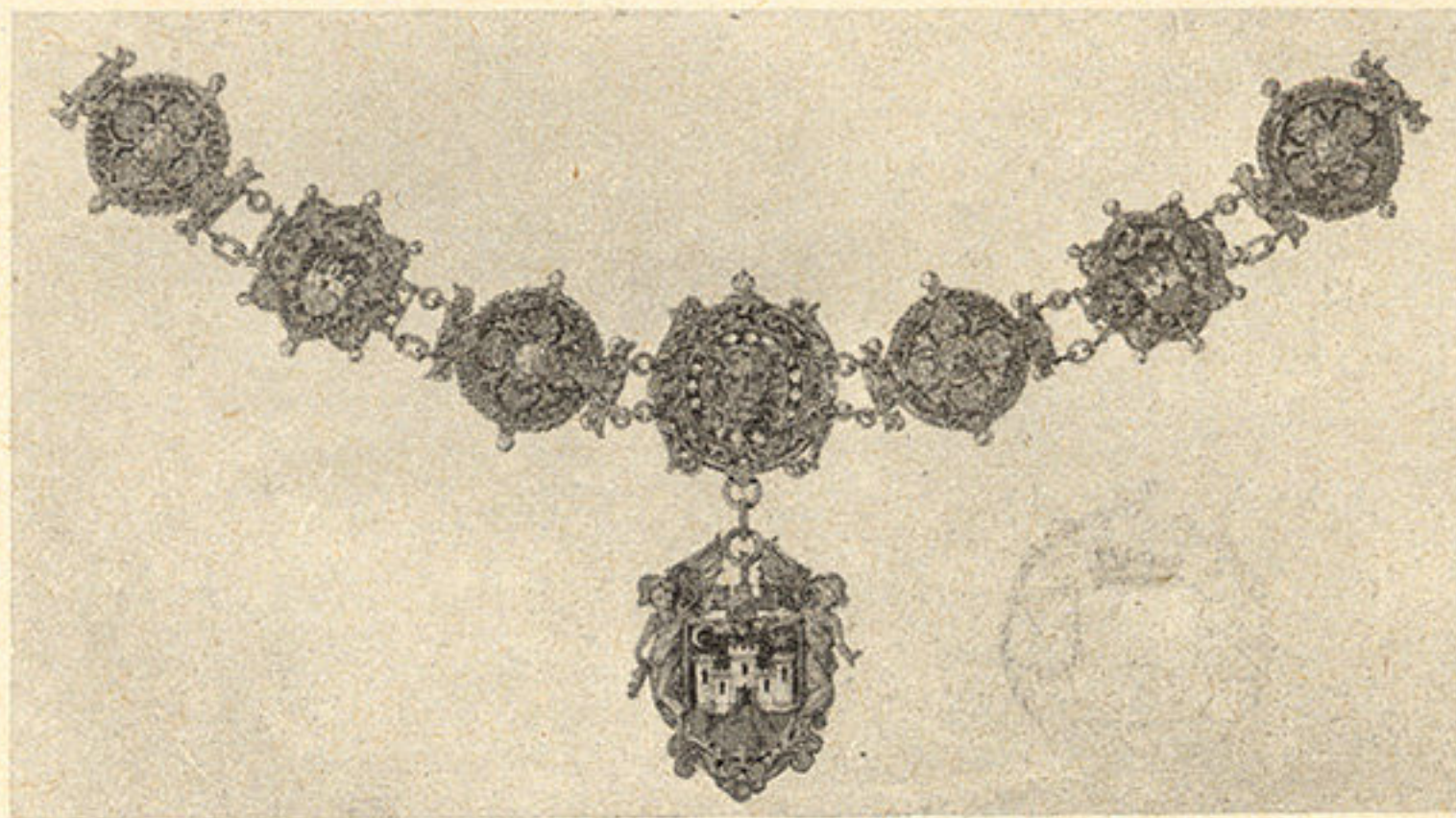
Fotografija načelničkog počasnog lanca prema današnjem stanju.

su ukupno iznosili 1483 krune 04 filira. Sastojali su se iz ovih izdataka: Tvrtci Gabriel Hermeling za uzorke 328 kruna 04 fil.; zlataru Bulvanu za materijal 1155 kruna. Gradsko zastupstvo odobrilo je predloženi obračun, a ujedno je zaključilo, da se zlataru Bulvanu za besplatnu izradbu lanca izrazi zapisnička zahvala. Istim zaključkom izražena je zahvala i

građevnom savjetniku Bolleu, koji je besplatno izradio nacрте lanca. (Građ. arhiv br. 44.671-1902).

Donašamo slike još dviju Bolleovih nacрта, koji ali nisu bili prihvaćeni. Na primjerku nacрта **A** vidimo da u gradskom grbu postoji razlika obzirom na položaj mjeseca i zvijezda. Mjesec je položen na lijevoj strani grba u padajućem stanju, umjesto na desnoj u rastućem. Zvijezda je položena na desnoj strani, umjesto na lijevoj.

Nacrt **A** načelničkog lanca (koji nije prihvaćen).

U primjerku nacрта **B** mjesec i zvijezda su na pravom mjestu, jedino je mjesec u padajućem, umjesto u rastućem položaju.

Oba nacрта **A** i **B** bitno se razlikuju od prihvaćenog. Osobito je razlika u obliku privjeska.

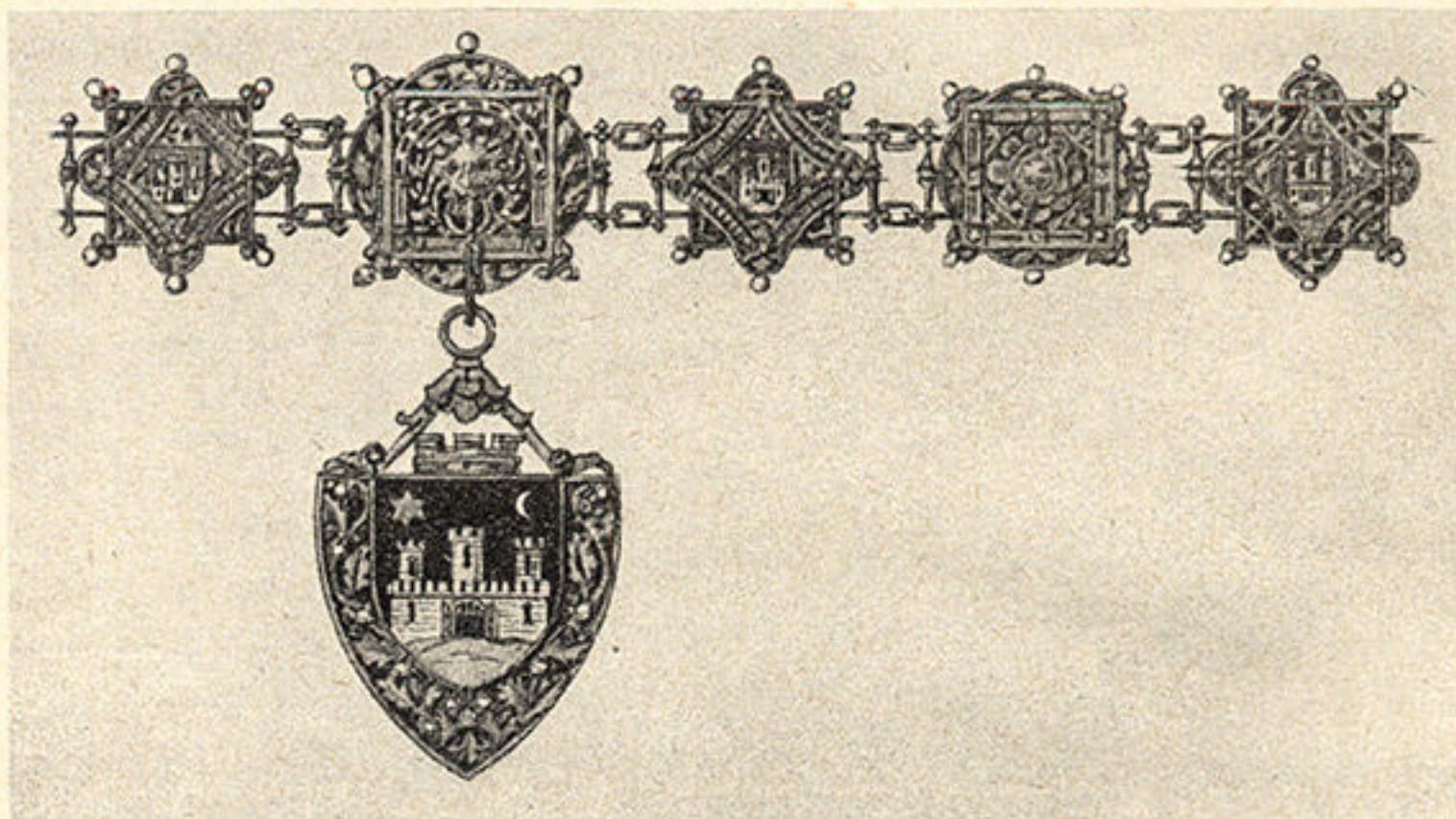
Iz predočene prošlosti počasnog načelničkog lanca vidi se, da potječe iz novijeg doba. Jedva su prošle 37 godina od vremena, kada se već pokojni i zaslužni gradski načelnik Adolf pl. Mošinski od Zagreba grada, prvi puta okitio lancem, znakom »načelničkog dostojanstva«, kako je rečeno na skupštini Gradskoga zastupstva 5 prosinca 1898, prigodom povedene prve rasprave o njegovoj nabavi.

Kasniji gradski načelnici bili su prvi puta okićeni lancem nakon položene načelničke prisege, kada su ujedno preuzimali gradsku upravu. Do sada su nosili načelnički lanac ovi gradski načelnici: Adolf pl. Mošinski, dr. Milan Amruš, arh. Janko Holjac, dr. Stjepan Srkulj, arh. Vjekoslav Heinzl, dr. Ivo Krbek, Rudolf Erber i dr. Teodor Peičić.

Jednog načelnika počasni lanac ipak nije resio. Dne 14 travnja 1920 nakon provedenih gradskih izbora (prvi puta na temelju općeg prava

glasa), izabran je za gradskog načelnika Svetozar Delić (pristaša radničke komunističke stranke). Nakon položene prisege izručio je prisutni vladin povjerenik dr. Goglia Deliću lanac. Delić je zamahom ruke lanac otklonio riječima: »Do vanjskih znakova ne držim ništa«³⁾. (Po izvještaju »Jutarnjeg Lista« od 17 travnja 1920).

Načelnički lanac doživio je jednu »dogodovštinu« i god. 1910. Te godine pozvao je starodrevni Krakow, kao nekadanja Poljska prijestolnica, grad Zagreb na veliku poljsku narodnu svečanost.

Nacrt B načelničkog lanca (koji nije prihvaćen).

15 srpnja 1910 slavila se u Krakowu 500-godišnjica velike grunewaldske bitke, gdje je poljska vojska pod vodstvom velikog svog kralja Vladislava Jagelovića 15 srpnja 1410 porazila vojsku Njemačkih redova, čime su Nijemci konačno izgubili istočnu Prusiju. Na tu proslavu došlo je u Krakow preko 200.000 ljudi iz svih krajeva svijeta, gdje Poljaci žive.

³⁾ Istoga dana dogodio se prvi slučaj u povijesti grada Zagreba, da novoizabrani gradski načelnik Svetozar Delić, sa svojom komunističkom većinom, nakon završetka svečane skupštine gradskog zastupstva nije pošao u starodrevnu gradsku župnu crkvu Sv. Marka na običajni »Te Deum«. (Građanska manjina pošla je u crkvu).

Međutim načelnik Delić nije kasnije imao prilike da taj »vanjski znak« opet otkloni, jer je njegovo načelnikovanje bilo »od tri dana«. Radi izjave komunističkog gradskog zastupnika »druga« Kamila Horvatina, pročitane na svečanoj skupštini gradskog zastupstva, odredila je tadašnja hrvatska vlada suspenziju načelnika Delića i njegove većine. Tako je ovaj u prošlosti gradske uprave jedinstveni režim brzo završio svoje djelovanje.

Bilo je samo 10.000 poljskih »Sokola«. Oduševljeno se pjevala narodna himna »Ještie Polska nie zginiela«.

»Prezydent miasta Krakowa« pozvao je svojim dopisom od 12 ožujka 1910 (br. 6220-10-IX.) grad Zagreb, da pošalje na ovu veliku svečanost poljskoga naroda svoje izaslanike. Na sjednici gradskoga zastupstva održanoj 9 svibnja 1910 zaključeno je, da pođu u Krakow na svečanost gradski načelnik Janko Holjac, podnačelnik Dragutin Mondekar i gradski zastupnik dr. Stjepan Srkulj. O tom zaključku gradskog zastupstva obavješten je odbor za svečanost u Krakowu pismom od 12. svibnja 1910. (br. 14023).

Gradski načelnik Holjac odredio je da na svečanost bude ponesen i načelnički lanac, kojega je putem imao čuvati gradski podvornik Ivan Pevec (umro godine 1913).

Zagrebačko gradsko izaslanstvo stiglo je u Krakow 14 srpnja. Dan po dolasku odvezli su se zagrebački izaslanici fijakerom na mjesto svečanosti. Svečanost je bila započela i zagrebački se gradski načelnik imao pojaviti s načelničkim počasnim lancem oko vrata. Tek sada je primjećen nestanak lanca. Ubrzo je ustanovljeno, da je nesretni podvornik Pevec zaboravio lanac u — fijakeru, a fijaker je međutim već bio dalje krenuo.

Načelnik Holjac morao je svečanosti sudjelovati bez lanca, što je svakako bilo to neugodnije, jer je načelnik u ime grada Zagreba imao prići podnožju spomenika Ladislava Jagelovića i tamo položiti srebrni lovor vijenac.

Usput neka bude spomenuto, da je na srebrnom lovor vijencu stajala ova posveta: »Pobjedniku grunewaldskom, velikom Vladislavu Jageloviću, glavni grad Zagreb 15. VII. 1910.« (Spomenik o kojem je ovdje riječ, darovao je gradu Krakowu glasoviti virtuoz na klaviru Padarevsky).

Da se međutim vratimo našem lancu: Krakovsko redarstvo dalo se odmah u potjeru za nestalim fijakerom i počasnim lancem zagrebačkog gradskog načelnika. I imalo je sreću, jer je fijakerista pronađen već sljedećeg dana, a lanac je spašen.

Ovu »dogodovštinu« priopćio nam je g. dr. Stjepan Srkulj.

Nakon svršenih svečanosti primio je zagrebački gradski načelnik arh. Holjac zahvalu »Prezydenta miasta Krakowa«: od 30. lipnja 1910. (br. 488-Prs), u kojoj oslovljuje ovaj zagrebačkog načelnika sa: »Jasnie Wielmożny Panie Prezydencie!«, te se gradu Zagrebu srdačno zahvaljuje, što je preko svojih izaslanika učestvovao u velikoj proslavi poljskog naroda. (Grad. arhiv br. 105-Prs-1910).

<p>Pokrivačke i izolacione radove izvađa HINKO BAUER ZAGREB ILICA 26 TELEF. 60-75</p>	<p>uz strogo stručnu, solidnu i jeftinu izradbu. Za sve poslove jamstvo. - Troškovnike i pregled krovova besplatno. - Solidna i jeftina godišnja uzdržavanja. - Članovi D. Z. 5% popusta</p>
--	--